

Systémový knihovník specialista / systémová knihovnice specialistka (kód: 72-024-T)

Autorizující orgán:	Ministerstvo kultury
Skupina oborů:	Publicistika, knihovnictví a informatika (kód: 72)
Týká se povolání:	Knihovník specialista
Kvalifikační úroveň NSK - EQF:	7

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Práce s elektronickými informačními zdroji a nástroji	7
Navrhování, strukturování a vytváření bibliografických a faktografických databází	7
Ovládání automatizovaného knihovního systému	6
Vytváření specializovaných souborných katalogů (rukopisů, prvotisků, vzácných tisků, speciálních dokumentů)	7
Strategické plánování v oblasti knihovnictví a informačních služeb a systémů	7
Odborná komunikace (včetně cizojazyčné) se čtenáři, uživateli a zákazníky v knihovnách	6
Vzdělávání pracovníků knihoven	7
Rozvoj automatizovaného knihovního systému	7
Využívání statistických metod a nástrojů ve strategickém řízení knihovny	7
Zpracování jmenného katalogizačního záznamu cizojazyčného dokumentu dle platných standardů	6
Organizace digitálního zpracování dokumentů	6
Poskytování automatizovaných knihovnických a informačních služeb	7

Platnost standardu

Standard je platný od: 21.10.2022

Kritéria a způsoby hodnocení

Práce s elektronickými informačními zdroji a nástroji

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat funkční rozdíly Jednotné informační brány a Souborného katalogu České republiky	Ústní ověření
b) Popsat principy služby typu discovery a předvést konkrétní volně přístupnou službu v České republice	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Popsat funkční principy linkovacích služeb a uvést konkrétní příklady, které jsou užívány v knihovnách	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Navrhování, strukturování a vytváření bibliografických a faktografických databází

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Definovat seznam polí pro záznam regionální nebo oborové analytické bibliografické databáze ve formátu MARC21 (Machine Readable Cataloging, strojem čitelná katalogizace) a vyznačit v seznamu pole, kde dojde k navázání na soubor národních autorit, na konkrétní tezaurus a na digitální objekty	Praktické předvedení
b) Navrhnout strukturu rozhraní uživatelského systému (on-line katalog) s aplikací faset	Praktické předvedení
c) Uvést možnosti propojení na další faktografické databáze ve volně dostupném internetu	Ústní ověření
d) Přiřadit do seznamu polí dva vybrané identifikátory a uvést jejich charakteristiku a možnosti propojení na další systémy	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Ovládání automatizovaného knihovního systému

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat model automatizovaného knihovního systému, včetně návaznosti agend pro zpracování, zpřístupnění a uchování dokumentu v knihovně	Ústní ověření
b) Popsat a vysvětlit, jaké typy statistik lze získat z dat automatizovaného knihovního systému a jak je lze použít při hodnocení práce a plánování rozvoje knihovny a uvést jeden modelový příklad z praxe knihoven	Ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Vytváření specializovaných souborných katalogů (rukopisů, prvořisků, vzácných řisků, speciálních dokumentů)

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Charakterizovat všechny technologické postupy při přispívání do Souborného katalogu ČR – monografie a Souborného katalogu ČR – periodika	Ústní ověření
b) Vysvětlit pracovní postupy při budování vybraného krajského nebo oborového souborného katalogu, který je budován v jednotném knihovnicko-informačním systému, a popsat jeho služby pro kraj nebo obor	Ústní ověření
c) Zjistit dostupnost tří zahraničních monografií v centrální národní knihovnické databázi nebo portálu a popsat pracovní postup při vyhledávání	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Strategické plánování v oblasti knihovnictví a informačních služeb a systémů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vybrat vhodný dotační program na podporu rozvoje knihovnických a informačních služeb	Praktické předvedení
b) Navrhnout koncept projektu, role pracovníků a jejich kompetence v realizačním týmu projektu do dotačního programu	Praktické předvedení
c) Zpracovat rámcový harmonogram projektu	Praktické předvedení
d) Zpracovat koncepci rozvoje kooperativního poskytování služeb z elektronických informačních zdrojů pro více knihoven v rámci kraje	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Odborná komunikace (včetně cizojazyčné) se čtenáři, uživateli a zákazníky v knihovnách

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Ověřit odborné komunikační dovednosti v českém a cizím jazyce na dvou modelových situacích	Praktické předvedení
b) Popsat komunikační nástroje používané uživateli s různým stupněm postižení	Ústní ověření
c) Ověřit komunikační dovednosti v elektronické komunikaci vyhodnocením prezentace tří modelových situací, z toho jedné v cizím jazyce	Praktické předvedení
d) Připravit odpověď na vágně nebo pregnantně formulovaný požadavek na poskytnutí knihovnické a informační služby v českém a cizím jazyce	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Vzdělávání pracovníků knihoven

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Navrhnout osnovu jednodenního školení pro pracovníky knihoven s regionální působností	Praktické předvedení
b) Prezentovat formou patnáctiminutové přednášky jedno z témat školení	Praktické předvedení
c) Připravit ověřovací test z přednesené problematiky	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Rozvoj automatizovaného knihovního systému

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Písemně vytvořit entitně relační model na principu Funkčních požadavků na bibliografický záznam pro jeden konkrétní katalogizační záznam	Praktické předvedení
b) Popsat proces migrace dat automatizovaného knihovního systému při přechodu na vyšší verzi nebo jiný systém v krajské knihovně nebo knihovně s celostátní působností	Ústní ověření
c) Na Internetu ověřit dostupnost elektronického dokumentu na základě předloženého záznamu ve formátu XML Dublin Core a popsat strukturu záznamu s vazbami na databáze provozované v knihovnách	Praktické předvedení
d) Navrhnout hlavní body věcné části smlouvy na dodávku služeb pro servis a rozvoj systému s otevřeným zdrojovým kódem vhodného pro zabezpečení provozu a služeb knihovny	Praktické předvedení
e) Na základě předložených pěti katalogizačních záznamů různých typů dokumentů (monografie – beletrie, monografie životopis, mapa, hudebnina, on-line dostupný videozáznam), v bibliografické i jednotkové části, uvést selekční pole pro tvorbu faset v OPAC	Praktické předvedení
f) Popsat způsoby uživatelského testování rozhraní portálu pro zpřístupnění informačních zdrojů před jeho zaváděním	Ústní ověření
g) Popsat základní principy bezpečného uložení dat podle ČSN ISO 16363 na příkladu digitální knihovny krajské knihovny nebo knihovny s celonárodní působností	Ústní ověření
h) Charakterizovat a vysvětlit základní principy standardu výměnného protokolu NISO (NISO Circulation Interchange Protocol), Z39.83, pro integraci automatizovaných systémů v knihovních službách	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Využívání statistických metod a nástrojů ve strategickém řízení knihovny

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat a vysvětlit vybrané definice statistických ukazatelů podle platného Deníku knihovny na rok 20XX a statistického Ročního výkazu o knihovně za rok 20XX Kult (MK) 12-01	Ústní ověření
b) Popsat principy srovnávání výkonu knihoven metodou Benchmarkingu	Ústní ověření
c) Předvést využití statistických metod a nástrojů ve strategickém řízení knihovny	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Zpracování jmenného katalogizačního záznamu cizojazyčného dokumentu dle platných standardů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Orientovat se ve standardu formátu MARC21 (Machine-Readable Cataloging, česky „Strojově čitelná katalogizace“) v rozsahu minimálního záznamu pro souborný katalog – cizojazyčná monografie, oprava záznamu s využitím manuálu MARC21 v českém jazyce	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Vysvětlit význam selekčních termínů v katalogizačním záznamu cizojazyčné monografie podle předloženého katalogizačního záznamu ve formátu MARC21	Ústní ověření
c) Doplnit indikátory do všech polí bibliografického záznamu českého pokračujícího díla	Praktické předvedení
d) Charakterizovat historické etapy vývoje jmenného popisu od 90. let 20. stol., včetně postupů retrospektivní katalogizace v knihovnách	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizace digitálního zpracování dokumentů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Charakterizovat jednotlivé fáze procesu digitalizace	Ústní ověření
b) Ověřit dokument v centrálních registrech digitalizovaných dokumentů	Praktické předvedení
c) Vyhledat číslo ISSN (International Standard Serial Number – Mezinárodní standardní číslo seriálových publikací) ke konkrétnímu českému pokračujícímu dílu	Praktické předvedení
d) Vyhledat a přiřadit k záznamu konkrétní monografie nebo pokračujícího díla číslo České národní bibliografie	Praktické předvedení
e) Popsat typy skenerů využívaných při digitalizaci	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Poskytování automatizovaných knihovnických a informačních služeb

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat, které údaje obsahuje žádanka meziknihovní výpůjční služby a způsoby jejich vkládání z automatizovaného knihovního systému	Ústní ověření
b) Charakterizovat pět prvků, které ovlivňují nastavení práv přístupu jednotlivých kategorií uživatelů ke knihovním dokumentům (statusy uživatele) v automatizovaném knihovním systému	Ústní ověření
c) Popsat možnosti zpřístupnění e-knih pro uživatele knihovny a návaznost agendy těchto služeb na automatizovaný knihovní systém	Ústní ověření
d) Popsat princip sdílení identit a jeho aplikaci v automatizovaných knihovnických službách	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, je oprávněna předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede AOs do Záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Zdravotní způsobilost pro vykonání zkoušky není vyžadována.

Kritéria se ověřují praktickým předvedením a písemným nebo ústním ověřením. Některá praktická předvedení, zejména předvedení formou případových studií, jsou zadána předem a odevzdána v požadovaném termínu před vlastní zkouškou (viz specifikace u konkrétních kompetencí). Obhajoba případové studie je součástí zkoušky.

Pro praktické předvedení a písemné ověření je nutné, aby měl uchazeč k dispozici počítač zapojený v síti internet a dostupný textový editor. Dovednost práce s počítačem a orientace v síti internetu je jednou z prověřovaných obecných kompetencí. Během zkoušky se prověřuje i znalost odborné terminologie. Terminologie používaná při zadávání úkolů i jejich hodnocení musí být v souladu s aktuální terminologií, jak ji uvádí Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV), vytvářená Národní knihovnou České republiky.

V oblasti knihovnických a informačních služeb a provozu je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální znění platných legislativních norem, zejména:

Občanský zákoník, č. 89/2012 Sb.

Trestní zákoník, č. 40/2009 Sb.

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů

Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) včetně věcně příslušných vyhlášek v platném znění

Zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích

Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického textu a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)

V oblasti katalogizace je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální katalogizační standardy, které určuje Národní knihovna České republiky. V případě, že se prověřuje znalost bibliografického záznamu v rozsahu MARC21 (MACHINE-Readable Cataloging) formátu, pracuje se v rámci ověření pouze v rozsahu polí stanovených standardem „minimální záznam pro souborný katalog“, který stanovuje Národní knihovna České republiky. Pokud je v rámci ověření požadováno vyhledávání, pak není-li konkretizováno jak, je požadováno vyhledávání ve volně přístupném internetu. Veškeré podklady využitelné pro ověření konkrétní kompetence (dokumenty, kopie titulních listů a článků, bibliografické záznamy apod.) má zkoušený k dispozici během příprav na zkoušku.

Sestavy těchto podkladů ke každé kompetenci jsou zároveň součástí níže uvedených pokynů pro autorizovanou osobu. Jednotlivé dokumenty je možné využít opakovaně v různých okruzích otázek. Uchazeč není předem informován o tom, které konkrétní podklady budou vybrány. Tam, kde jsou tyto podklady při zkoušení využity, je u části zkoušky uvedeno, kolik a jakých podkladů má být k ověření kompetence předloženo. Ověřování kritérií praktickým předvedením formou předem zadané případové studie má písemnou formu. Ostatní praktické předvedení může mít písemnou formu nebo formu praktického předvedení určité činnosti; v tomto případě po zadání uchazeč činnost provádí a zároveň komentuje a zdůvodňuje postup práce. Všechna kritéria, která se ověřují formou praktického předvedení, simulují reálnou činnost v práci systémového knihovníka specialisty. Každé praktické předvedení je podle váhy hodnoceno stupnicí 100 nebo 120 bodů, uchazeč může získat polovinu, tedy 50 nebo 60 bodů za průběh práce, rychlost a přesnost pracovních postupů, a maximálně 50 nebo 60 bodů za výsledek. Pro jedno ověření se body sčítají. U kritérií, která se ověřují ústním nebo písemným přezkoumáním, se hodnotí věcná správnost výsledků, obsah textu a úroveň vyjadřování. Hodnocení je stanoveno podle váhy na 100 nebo 120 bodů, správnost výsledků i písemné a ústní vyjadřování je hodnoceno

současně. Kritérium je splněno, pokud uchazeč dosáhne alespoň 50 % bodů.

PRÁCE S ELEKTRONICKÝMI INFORMAČNÍMI ZDROJI A NÁSTROJI

Při ověření kompetence Práce s elektronickými informačními zdroji a nástroji prokazuje uchazeč povědomí o existenci speciálních nástrojů a principech jejich fungování.

NAVRHOVÁNÍ, STRUKTUROVÁNÍ A VYTVÁŘENÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH DATABÁZÍ

Pro ověření kompetence Navrhování, strukturování a vytváření bibliografických a faktografických databází v kritériu a) autorizovaná osoba zadá uchazeči v termínu do 21 dnů před stanovenou zkouškou případovou studii, která bude definovat seznam polí pro záznam regionální nebo oborové analytické bibliografické databáze ve formátu MARC21 (Machine Readable Cataloging, strojem čitelná katalogizace). Vyznačí v seznamu pole, kde dojde k navázání na soubor národních autorit, konkrétní tezaurus a digitální verze v rozsahu doporučení Národní knihovny ČR „Záznam pro soubornou databázi: MARC21. Fyzicky nesamostatné části dokumentu“. Zpracovaná případová studie bude v rozsahu minimálně čtyři normostrany (A4) a uchazeč ji odevzdá 2 dny před stanoveným termínem zkoušky. K ověření dalších kritérií (b až d) bude dále využita případová studie předložená v rámci ověření kritéria a). V seznamu polí záznamu budou vyznačena pole, která mají vazbu na soubor národních autorit (jména osob, korporace, unifikovaný název, Konspekt). V oblasti věcného popisu bude uvedeno propojení na konkrétní soubor věcných autorit nebo tezaurus garantovaný odbornou institucí, např. věcná hesla Národní knihovny ČR, AgroVoc, Medical Subject Headings, Eurovoc, Český teologický tezaurus, Český pedagogický tezaurus. Pro ověření kritéria c) připraví autorizovaná osoba sady příkladů identifikátorů. Bude se jednat o tyto typy identifikátorů: číslo české národní bibliografie, ISSN (International Standard Serials Number, mezinárodní číslo seriálu), ISBN (International Standard Book Number, mezinárodní číslo knihy), DOI (Digital Object Identifier, identifikátor digitálního objektu), číslo záznamu národní autority, ISMN (International Standard Music Number, mezinárodní číslo hudebniny), GPS kód (Global Position System, identifikátor světového pozičního systému), EAN (European Article Number, čárový kód vydání knihy - napojuje na službu Obálky knih). Pro každý typ identifikátorů bude připraveno pět příkladů. Při ověřování vybere Autorizovaná osoba pro uchazeče dva identifikátory.

OVLÁDÁNÍ AUTOMATIZOVANÉHO KNIHOVNÍHO SYSTÉMU

Pro ověření kompetence Ovládání automatizovaného knihovního systému je nutné, aby autorizovaná osoba byla obeznámena s tím, že všechny automatizované systémy pracují na principu modulárního propojení a pokrývají agendy provozu knihovny. Obecné popsání může být vztaženo ke konkrétnímu automatizovanému knihovnímu systému. V rámci kompetence uchazeč prokazuje znalost agend, které lze pokrýt automatizovaným provozem. Dále uchazeč prokazuje v rámci této kompetence povědomí o tom, že kromě zabezpečení provozu jsou v automatizovaném knihovním systému dostupná data o provozu knihovny, např. kvantitativní ukazatele o počtu a typu dokumentů, uživatelů, výpůjček a jaké možnosti pro organizaci práce v knihovně tato data poskytují. Pro ověření kompetence nejsou nutné žádné speciální pomůcky, kromě psacích potřeb.

VYTVÁŘENÍ SPECIALIZOVANÝCH SOUBORNÝCH KATALOGŮ (RUKOPISŮ, PRVOTISKŮ, VZÁCNÝCH TISKŮ, SPECIALIZOVANÝCH DOKUMENTŮ)

Pro ověření kompetence Vytváření specializovaných souborných katalogů (rukopisů, prvotisků, vzácných tisků, specializovaných dokumentů připraví autorizovaná osoba pro kritérium c) kopie 30 titulních listů zahraničních monografií, které jsou dostupné v knihovnách na území ČR. Pro ověřování vybere autorizovaná osoba tři titulní listy.

STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI KNIHOVNICTVÍ A INFORMAČNÍCH SLUŽEB A SYSTÉMŮ

Pro ověření kompetence Strategické plánování v oblasti knihovnictví a informačních služeb a systémů připraví autorizovaná osoba pro kritérium a) 30 modelových příkladů knihoven. Každý model bude v rozsahu jedné strany textu a bude obsahovat základní informace o knihovně, obci a kraji, kde knihovna působí. V případě knihovny, která je součástí instituce (např. vysokoškolské nebo specializované), bude popis obsahovat i informace o zřizovateli knihovny. V popisu bude uvedeno, jaké další typy knihoven se v okolí knihovny nacházejí, jaká je struktura vzdělávacích a dalších paměťových institucí apod. V popisu knihovny budou uvedeny její hlavní problémy. Pro vyhledání dotačních programů má uchazeč k dispozici internet. Pro splnění kritéria a) vybere autorizovaná osoba jeden modelový příklad. Pro splnění kritéria b) navrhne uchazeč stručný koncept projektu v rozsahu asi deseti řádek textu, který bude mít vazbu na plnění kritéria a). Pokud vyhledal více vhodných dotačních programů, pak si pro plnění kritéria b) zvolí pouze jeden vybraný dotační titul. Pro splnění kritéria c) využije uchazeč koncept navržený při plnění kritéria b). Pro plnění kritéria d) autorizovaná osoba zadá uchazeči v termínu do 21 dnů před stanovenou zkouškou případovou studii, pro její zpracování si uchazeč zvolí typ knihoven (např. veřejné, školní, vysokoškolské, podnikové, případně jejich kombinaci) a zpracuje koncepci pro oblast knihovnických a informačních služeb (rozsah a podmínky služeb poskytovaných vybranou knihovnou). Hodnocena je znalost výhod a nevýhod kooperativních systémů. Zpracovaná případová studie bude v rozsahu minimálně čtyři normostrany (A4) a uchazeč ji odevzdá 2 dny před stanoveným termínem zkoušky. Zkouška

ověřuje schopnost vykonávat činnost v knihovně regionální, specializované a národní úrovni.

ODBORNÁ KOMUNIKACE (VČETNĚ CIZOJAZYČNÉ) SE ČTENÁŘI, UŽIVATELI A ZÁKAZNÍKY V KNIHOVNÁCH
Pro ověření kompetence Odborná komunikace (včetně cizojazyčné) se čtenáři, uživateli a zákazníky v knihovnách připraví autorizovaná osoba 15 modelových situací, z nichž zejména pro kritéria a) a d) vybere dvě modelové situace - jednu v českém jazyce a jednu v předem dohodnutém cizím jazyce (angličtina, němčina, případně jiný světový jazyk). Na těchto modelových situacích ověří autorizovaná osoba i kritérium c). Kritérium b) ověří autorizovaná osoba zadáním určitého druhu postižení a uchazeč popíše nástroje komunikace specifické pro zadaný druh postižení.

VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN

Pro ověření kompetence Vzdělávání pracovníků knihoven připraví autorizovaná osoba 10 témat na jednodenní školení pro pracovníky knihoven z oblasti poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb. Pro ověření všech kritérií vybere autorizovaná osoba jedno z témat, které zadá v termínu do 21 dnů před stanovenou zkouškou. Pro ověření kritéria a) zpracuje uchazeč osnovu školení, pro kritérium b) připraví prezentaci v rozsahu patnácti minut, kterou přednese. Pro ověření kritéria c) připraví test na ověření znalosti přednesené problematiky. Test se bude skládat ze tří otázek, každá bude mít čtyři varianty odpovědí, z nichž správné budou dvě.

ROZVOJ AUTOMATIZOVANÉHO KNIHOVNÍHO SYSTÉMU

Pro ověření kompetence Rozvoj automatizovaného knihovního systému kritérium a) zpracuje uchazeč model v rozsahu studie Funkční požadavky na bibliografické záznamy: závěrečná zpráva. 1. vyd. Praha: Národní knihovna ČR, 2002. 117 s. ISBN 80-7050-400-5.

Pro ověření kritéria a), e) připraví autorizovaná osoba 50 katalogizačních záznamů (bibliografická i jednotková část) ve struktuře:

- 10 katalogizačních záznamů monografie – beletrie
- 10 katalogizačních záznamů monografie – životopis
- 10 katalogizačních záznamů – kartografický dokument
- 10 katalogizačních záznamů – hudebnina
- 10 katalogizačních záznamů – on-line dostupný videozáznam.

Pro ověření kritéria a) je uchazeči předložen jeden záznam vybraný ze skupiny záznamů beletrie nebo životopis nebo kartografický dokument.

Při ověření kritéria e) je uchazeči předložen jeden katalogizační záznam z každé skupiny.

Pro ověření kritéria c) připraví autorizovaná osoba 30 vytištěných záznamů elektronického dokumentu ve struktuře XML Dublin Core. Při ověření je uchazeči předložen jeden záznam.

Při ověření kritéria h) se zjišťuje orientace ve standardu výměnného protokolu (NISO Circulation Interchange) pro integraci knihovních systémů, systémů pro zabezpečení meziknihovních služeb, komunikaci se systémy RFID zabezpečení fondů a dalších systémů umožňujících automatizovaný provoz knihovny.

Standard je dostupný ve dvou částech na adrese

* ANSI/NISO Z39.83-1-2012, NISO Circulation Interchange Part 1: Protocol (NCIP), version 2.02 (http://www.niso.org/apps/group_public/project/details.php?project_id=103)

* ANSI/NISO Z39.83-2-2012, NISO Circulation Interchange Protocol (NCIP) Part 2: Implementation Profile 1 (version 2.02) (http://www.niso.org/apps/group_public/project/details.php?project_id=104)

Uchazeč je obeznámen s účelem komunikačního protokolu, funkcemi a účelem funkcí, které byly stanoveny jako klíčové pro národní projekt Centrálního portálu knihoven a jsou dostupné na stránce [https://github.com/moravianlibrary/CPK-standardy/wiki/ANSI-NISO-Z39.83-\(NCIP-v.-2.02\)---minim%C3%A1ln%C3%AD-po%C5%BEadavky-pro-CPK](https://github.com/moravianlibrary/CPK-standardy/wiki/ANSI-NISO-Z39.83-(NCIP-v.-2.02)---minim%C3%A1ln%C3%AD-po%C5%BEadavky-pro-CPK). Uchazeč musí prokázat kompetence v rozsahu studie:

ŽABIČKA, Petr. Knihovní systémy a jejich integrace do CPK. Duha [online]. 2013, roč. 27, č. 3 [cit. 2015-06-22]. Dostupný z WWW: <<http://duha.mzk.cz/clanky/knihovni-systemy-jejich-integrace-do-cpk>>. ISSN 1804-4255.

VYUŽÍVÁNÍ STATISTICKÝCH METOD A NÁSTROJŮ VE STRATEGICKÉM ŘÍZENÍ

Pro ověření kompetence Využívání statistických metod a nástrojů ve strategickém řízení knihovny připraví autorizovaná osoba pro kritérium a) 30 nesprávných definicí statistických ukazatelů činnosti knihoven. Uchazeč bude identifikovat chyby a uvede správné formulace.

Pro splnění kritéria b) uchazeč popíše definované indikátory a využití kvantitativní proměnné benchmarkingu. Pro splnění kritéria c) připraví autorizovaná osoba 10 modelových situací pro vyjednávání vedení knihovny s decizní sférou o ročním rozpočtu. Z nich jednu zadá v termínu do 21 dnů před stanovenou zkouškou uchazeči, aby zpracoval formou případové studie strategii vyjednávání a pro argumentaci navrhl využití vhodných statistických metod a nástrojů. Studii zpracuje uchazeč v rozsahu do 4 normostran (A4) a odevzdá 2 dny před stanoveným termínem zkoušky.

ZPRACOVÁNÍ JMENNÉHO KATALOGIZAČNÍHO ZÁZNAMU CIZOJAZYČNÉHO DOKUMENTU PODLE PLATNÝCH STANDARDŮ

V rámci kompetence Zpracování jmeného katalogizačního záznamu cizojazyčného dokumentu podle platných standardů je prověřována znalost bibliografického záznamu v rozsahu MARC21 (MACHine-Readable Cataloging) formátu. V rámci ověření se pracuje pouze v rozsahu polí stanovených standardem minimální záznam pro souborný katalog, který stanovuje Národní knihovna České republiky. Během ověření má uchazeč k dispozici manuály (aktuální verzi):

LICHTENBERGOVÁ, Edita, Marie BALÍKOVÁ, Ludmila BENEŠOVÁ, Jarmila PŘIBYLOVÁ a Jaroslava SVOBODOVÁ. KATALOGIZACE PODLE RDA VE FORMÁTU MARC 21 - tištěné a elektronické monografie - katalogizace na úrovni minimálního/doporučeného záznamu [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2015- [cit. 2015-06-22]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/katalogizace-podle-rda-ve-formatu-marc-21-tistene-a-elektronicke-monografie-katalogizace-na-urovni-minimalniho-doporuceneho-zaznamu>

Uchazeč nemá právo přinést si ke zkoušce tento manuál vlastní. Autorizovaná osoba je povinna sdělit uchazečům 4 týdny před termínem zkoušky aktuální citace manuálů a v den zkoušky informace o pravidlech práce s manuály při zkoušce.

Pro ověření této kompetence a) je nutné připravit 30 cizojazyčných monografií a 30 bibliografických záznamů těchto cizojazyčných monografií ve struktuře MARC21 s chybami (nesprávné umístění údajů v rámci selekčních a popisných polí, chyby v indikátorech, interpunkci). V každém záznamu bude 5 chyb. Pro ověření bude vybrán 1 záznam. Při ověřování pracuje uchazeč na základě primárního dokumentu i bibliografického záznamu. Vybrána bude jedna cizojazyčná monografie a jeden záznam. Tento záznam bude užit i při ověření kritéria b) - uchazeč v něm vysvětlí význam selekčních polí. Pro ověření kritéria c) připraví autorizovaná osoba 30 bibliografických záznamů českých pokračujících děl, kde nebudou doplněny žádné indikátory. Ke každému z těchto bibliografických záznamů bez indikátorů bude mít uchazeč k dispozici i zdrojový dokument (např. ročník časopisu, sborník z konference). Pro zkoušku je vybráno 1 pokračující dílo. Pro ověření kritéria e) bude ze souboru 50 konkrétních dotazů z databáze Dotazy ke katalogizaci budované Národní knihovnou ČR vybrán jeden problém. Dotaz nesmí být starší než tři roky a může se týkat všech tematických okruhů databáze. Uchazeč není povinen pro řešení databázi využít, pokud je schopen katalogizační problém vyřešit na základě jiných pomůcek. Pro ověření kritérií f), g) je nutné připravit kopie titulních listů, rubu titulních listů, případně tiráže cizojazyčných monografií, jejichž autoři nebo korporativní autoři mají záznamy v Souboru národních autorit budovaném Národní knihovnou ČR. Připraveno bude 60 titulních listů monografií s autorstvím fyzické osoby ve struktuře:

25 v anglickém jazyce (pro ověření vybrány 2 kopie)

25 v německém jazyce (pro ověření vybrány 2 kopie)

10 v ruském jazyce (pro ověření bude vybrána 1 kopie)

Připraveno bude 60 titulních listů monografií s autorstvím korporátním ve struktuře:

25 v anglickém jazyce (pro ověření vybrány 2 kopie)

25 v slovenském jazyce (pro ověření vybrány 2 kopie)

10 v německém jazyce (pro ověření bude vybrána 1 kopie)

Kritérium h) se ověřuje na základě jednoho dokumentu v anglickém jazyce, který je vybrán z připravených sad. Kritérium ověřuje schopnost orientace ve zdrojích pro sdílenou katalogizaci. Uchazeč není nijak limitován v tom, jaký konkrétní zdroj použije. Mělo by se jednat o katalog, který je budován podle stejných standardů (katalogizační pravidla, formát) jako katalog Národní knihovny ČR.

ORGANIZACE DIGITÁLNÍHO ZPRACOVÁNÍ DOKUMENTŮ

Pro ověření kompetence Organizace digitálního zpracování dokumentů v kritériu a) uchazeč stručně popíše jednotlivé fáze procesu digitalizace (příprava, skenování, OCR, popis metadaty, zpřístupňování, dlouhodobá ochrana). K ověření kritérií b), c), d) připraví autorizovaná osoba 20 titulních listů monografických děl a 20 titulních listů pokračujících děl, díla musí být vydána na území ČR a v českém jazyce, pro zkoušku bude vybráno k ověření kritéria b) 1 monografické a 1 pokračující dílo, pro ověření kritéria c) jedno pokračující dílo, pro ověření kritéria d) jedno monografické nebo pokračující dílo.

POSKYTOVÁNÍ AUTOMATIZOVANÝCH KNIHOVNICKÝCH A INFORMAČNÍCH SLUŽEB

Pro ověření kompetence Poskytování automatizovaných knihovnických a informačních služeb v kritériu a) uchazeč vyjmenuje údaje, které identifikují dokument pro poskytnutí meziknihovní výpůjční služby, identifikují jednotku ve fondu knihovny, kam je žádanka zasílána, a identifikují uživatele, pro kterého je výpůjčka požadována. Při ověření kritéria b) uchazeč prokazuje znalost dokumentu „Metodické vyjádření Ministerstva kultury k problematice poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu“ z 6. 2. 2012.

Hodnocení

PRÁCE S ELEKTRONICKÝMI INFORMAČNÍMI ZDROJI A NÁSTROJI

2 x ústní ověření po 100 bodech, celkem 200 bodů
1 x praktické předvedení a ústní ověření, 100 bodů
Celkem 300 bodů

NAVRHOVÁNÍ, STRUKTUROVÁNÍ A VYTVÁŘENÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH DATABÁZÍ

2 x praktické předvedení po 100 bodech, celkem 200 bodů
1 x praktické předvedení a ústní ověření, 100 bodů
1 x ústní ověření, 100 bodů
Celkem 400 bodů

OVLÁDÁNÍ AUTOMATIZOVANÉHO KNIHOVNÍHO SYSTÉMU

1 x ústní ověření, 120 bodů
1 x praktické předvedení a ústní ověření, 120 bodů
Celkem 240 bodů

VYTVÁŘENÍ SPECIALIZOVANÝCH SOUBORNÝCH KATALOGŮ (RUKOPISŮ, PRVOTISKŮ, VZÁCNÝCH TISKŮ, SPECIÁLNÍCH DOKUMENTŮ)

2 x ústní ověření po 100 bodech, celkem 200 bodů
1x praktické předvedení a ústní ověření, 100 bodů
Celkem 300 bodů

STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI KNIHOVNICTVÍ A INFORMAČNÍCH SLUŽEB A SYSTÉMŮ

4 x praktické předvedení po 100 bodech
Celkem 400 bodů

ODBORNÁ KOMUNIKACE (VČETNĚ CIZOJAZYČNÉ) SE ČTENÁŘI, UŽIVATELI A ZÁKAZNÍKY V KNIHOVNÁCH

3 x praktické předvedení po 100 bodech, celkem 300 bodů
1 x ústní ověření, 100 bodů
Celkem 400 bodů

VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ KNIHOVEN

3 x praktické předvedení po 120 bodech
Celkem 360 bodů

ROZVOJ AUTOMATIZOVANÉHO KNIHOVNÍHO SYSTÉMU

4 x praktické předvedení po 120 bodech, celkem 480 bodů
4 x ústní ověření po 120 bodech, celkem 480 bodů
Celkem 960 bodů

VYUŽÍVÁNÍ STATISTICKÝCH METOD A NÁSTROJŮ VE STRATEGICKÉM ŘÍZENÍ

2x ústní ověření po 100, celkem 200 bodů
1x praktické předvedení a ústní ověření, 100 bodů
Celkem 300 bodů

ZPRACOVÁNÍ JMENNÉHO KATALOGIZAČNÍHO ZÁZNAMU CIZOJAZYČNÉHO DOKUMENTU DLE PLATNÝCH STANDARDŮ

2x ústní ověření po 100 bodech, celkem 200 bodů
1x praktické předvedení, 100 bodů
1x praktické předvedení a ústní ověření, 100 bodů
Celkem 400 bodů

ORGANIZACE DIGITÁLNÍHO ZPRACOVÁNÍ DOKUMENTŮ

3x praktické předvedení po 100 bodech, celkem 300 bodů
2x ústní ověření po 100 bodech, celkem 200 bodů
Celkem 500 bodů

POSKYTOVÁNÍ AUTOMATIZOVANÝCH KNIHOVNICKÝCH A INFORMAČNÍCH SLUŽEB

4x ústní ověření po 100 bodech
Celkem 400 bodů

Celkově může uchazeč získat 4960 bodů. Pro úspěšné splnění zkoušky je potřeba dosáhnout alespoň 75 % úspěšnosti, tj. 3720 bodů a zároveň dosáhnout alespoň 50 % bodů u každého kritéria.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před zkušební komisí složenou ze 2 členů, kteří jsou autorizovanou fyzickou osobou s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci nebo autorizovaným zástupcem autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Pokud žádný ze členů zkušební komise nemá kvalifikaci v příslušném cizím jazyce na úrovni B2 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, musí být zkoušce při ověřování jazykových kompetencí (Odborná komunikace (včetně cizojazyčné) se čtenáři, uživateli a zákazníky v knihovnách) přítomna také další osoba, která tyto kvalifikační požadavky splňuje; její názor je doporučujícího charakteru. Dokládá se diplomem ze státní zkoušky, nebo certifikátem o absolvování zkoušky.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) Vysokoškolské vzdělání magisterského stupně v oboru informační studia a knihovnictví a alespoň 5 let prokázané odborné praxe v oblasti přímých knihovnických a informačních služeb a dále prokázané lektorské činnosti v oblasti přímých knihovnických a informačních služeb v rámci vzdělávacích odborných aktivit včetně rekvalifikačních kurzů v rozsahu minimálně 5 kurzů či 20 odlektorovaných hodin. Bude doloženo potvrzením od instituce, pro kterou kurz lektoroval (musí být uvedeno téma a rozsah kurzu).
- b) Vědecká hodnota v oboru informační studia a knihovnictví a alespoň 5 let prokázané odborné praxe v oboru informační služby, informační studia a knihovnictví se specializací na poskytování přímých knihovnických a informačních služeb.
- c) Vysokoškolské vzdělání magisterského stupně a rekvalifikační knihovnický kurz akreditovaný MŠMT a alespoň 5 let prokázané odborné praxe v oblasti přímých knihovnických a informačních služeb a dále prokázané lektorské činnosti v oblasti přímých knihovnických a informačních služeb v rámci vzdělávacích odborných aktivit včetně rekvalifikačních kurzů v rozsahu minimálně 5 kurzů či 20 odlektorovaných hodin. Bude doloženo potvrzením od instituce, pro kterou kurz lektoroval (musí být uvedeno téma a rozsah kurzu).

Další požadavky:

- •Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor/lektorka dalšího vzdělávání, může být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnotícím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnotícím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na internetových stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo kultury ČR, www.mkcr.cz

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Místnost pro písemnou a praktickou část zkoušky. Uchazeč bude mít k dispozici PC s běžným textovým a tabulkovým editorem a neomezeným přístupem do internetu pro přípravu, praktické ověření a písemné ověření. Počítač pro zkoušku s obrazovkou min. 17", klávesnice a myš. Psací potřeby, papír na psaní.

Autorizovaná osoba připraví seznam relevantních témat (viz sestavy u jednotlivých kompetencí) pro zpracování případových studií pro praktická předvedení. Dále budou ze strany autorizované osoby zajištěny pro každého uchazeče podklady (dokumenty, kopie titulních listů a článků, bibliografické záznamy, publikační profily, seznamy děl, webových adres portálů, automatizovaných knihovních systémů, apod. v sestavách výše uvedených u jednotlivých kompetencí) potřebné k ověření kompetence formou praktického předvedení. Pro každou zkoušku musí být k dispozici seznam dokumentů (viz sestavy u jednotlivých kompetencí), které jsou pro ověřování potřebné, a seznam dokumentů, které byly vybrány pro zkoušku; pokud proběhne ověřování na základě bibliografického záznamu, pak tyto záznamy jsou přílohou záznamových archů o zkoušce. Záznamové archy pro sledování a hodnocení postupu plnění úkolů.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnotícím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 20 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přestávky a na přípravu) je 4 až 6 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška nemůže být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnotícího standardu

Hodnotící standard profesní kvalifikace připravila SR pro kulturu, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP)

Národní knihovna ČR

Národní technická knihovna

Ústav informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Městská knihovna Kutná Hora

Knihovna Kroměřížska

Univerzitní knihovna Západočeské univerzity v Plzni

Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích